

تیکۆشان

پیرۆز بی ١١٠مین سالیادی دەرچوونی یه که مین

رۆژنامه‌ی کوردی و ای مانگی مه‌ی، رۆژی

جیهانیی کریکار

پیرۆز بی ١١٠مین سالیادی دەرچوونی یه که مین رۆژنامه‌ی کوردی له لایهن مدحت میقداد بهدرخان، که سایه‌تی تیکۆشهر و نووسه‌ری ناوداری کورد. هه‌روه‌ها به‌بۆنە‌ی ١١ مە‌ی، ١٢ بانە‌سه‌ر، رۆژی جیهانیی کریکار، گهرمترین پیرۆزیایی به کریکارانی کوردستان و نێران و جیهان راده‌گه‌ییین. به‌و ناوایه‌ی هیوا و ناوایه‌ی کریکارانی کوردستان و نێران، که سازادی و مساق به‌راهه‌ری و رووخانی رۆژی مله‌هوری ناخوندیه، به زووترین کات بێته‌دی.

تیکۆشان

بۆ گه‌یشتنی گه‌لی کوردستان به مافه ره‌واکانی و

رووخانی رۆژی ناخوندی و دامه‌زراندنی حکومه‌تیکی دیموکراتی و پارلمانی تیده‌کۆشین

نۆرطانی کۆمیتە‌ی ناوئە‌ندیی سازمانی خەباتی کوردستانی نێران

دوره‌ی دووه‌م، سالی بیست و چواره‌م، ژماره (١٣٤) ٣١ خاکه‌لیه‌وی ٢٧٠٨ کوردی، ١٣٨٧ کۆچی خۆری، ١٩ ئاویلی ٢٠٠٨ زایینی

ئه‌نفال خالیکی ره‌ش له میژووی

ده‌سه‌لایه‌ سته‌مگه‌ره‌کاندا

بیست و یه‌ک ساڵ پێش ئێستا رۆژی سه‌رکوتگه‌ر و مرۆف کۆژی به‌عسی عێراق، له‌ گه‌لایه‌یێکی دژی نینسانی که‌م وێنه‌ که له میژووی مرۆفایه‌تی و میژووی ده‌سه‌لایه‌ مله‌هور و سته‌مگه‌ره‌کاندا بیندراوه، په‌لاماریکی دێندانە‌ی بۆ سه‌ر شار و دێی کوردستانی عێراق ده‌ست پێ کرد. نه‌و په‌لاماره‌ی له ژێر ناوی (نه‌فالد) و له ژێر ناوی ئیسلامی پیرۆز بۆ سه‌ر گیان و مالی خه‌لکی کوردی موسولمانی کوردستانی عێراق که باوه‌ردار به ئیسلام و پێ به‌ندی رێ و شوینه‌ دینییه‌کان بون ده‌ستی پێ کرد. له‌ هێرشه‌ به‌دناو و قێژوون و دژی نینسانیه‌دا، زیاتر له ١٨٢٠٠٠ کوردی موسولمان و بێ تاوان له‌لایهن هێزی به‌کریکراوی پارێزه‌ری ده‌سه‌لایه‌ سه‌رکوتگه‌ر و چه‌وسینه‌ری به‌عسی عێراق له سه‌ر ماڵ و حالیا‌ن هه‌لکه‌ندران و به‌ره‌و بیابانه‌کانی خواروی عێراق به‌ریکاران و هه‌ر له بیابانه‌کانی خواروی عێراق و نزیک شاری ناسریه، به‌ کۆمه‌ل ژێر خاک کران. نه‌و جینایه‌ته‌ که‌م وێنه‌ی رۆژی له ناوچه‌ی به‌عس عێراق، به‌راده‌یه‌تی بێ به‌زه‌ییانه‌ بوو که جیاوازی له نێوان پیر و مندال و نافرته‌ نه‌کراو به بێ جیاوازی هه‌موویان شه‌هید کران، هه‌ر ته‌نیا به‌ تاوانی نه‌وه‌ی که کوردن. له‌و جینایه‌ته‌دا ماڵ و جینگه‌ی ژبانی خه‌لک وێران و خاپوور کران و ره‌حم به‌ مزگه‌وت و قه‌برستان و شوین و ناوه‌نده ئیسلامیه‌کانیش نه‌کرا. به‌ پێی سه‌رژمه‌یه‌کان، ٥٠٠٠ دێی کوردستان به‌ ده‌ستی هێزی رۆژی مله‌هور و سته‌مگه‌ری سه‌دام حه‌سه‌ین وێران کرا. له یادی ١٨٢٠٠٠ شه‌هیدی نه‌فاله‌کراو و نه‌و کاره‌ساته‌ بێ به‌زه‌ییانه‌ درود ده‌تێرین بۆ رۆحی شه‌هیدانی نه‌و جینایه‌ته‌ که‌م وێنه‌یه‌ و هاوه‌بشی له‌ غه‌م و په‌ژاره‌ی که‌س و کاری نه‌فاله‌کراوه‌کان ده‌که‌ین. به‌و هیوایه‌ی یادی نه‌فالد و قه‌تال و عامی بێ به‌زه‌ییانه‌ و دێندانە‌ی هاوینشتمانانی کورد له‌لایهن ده‌سه‌لایه‌ داگیرکه‌ره‌کانه‌وه‌ بێته‌ هاندە‌رتیک بۆ ته‌بابی و هاوکاری و رووبه‌روو بوونه‌وه‌ی رۆژه‌ سه‌ره‌ر و دیکتاتوره‌کان.

سازمانی خه‌باتی کوردستانی نێران

٢٧ خاکه‌لیه‌وی ١٣٨٧

کاردا نه‌وه‌ی هیزه جیهانیه‌کان به

هه‌ل‌سورانه‌ ناوکه‌یه‌ نوێکانی

رۆژی ناخوندی

ئه‌مریکا، نینگلستان، و فه‌رانسه کاردا نه‌وه‌یان به‌رانه‌ر به دامه‌زراندنی شه‌ش هه‌زار ساترفیووری نوێ له دامه‌زراوه‌ ناوکه‌یه‌کانی نه‌ته‌ن له‌لایهن رۆژی ناخوندیه‌ ده‌برێ و نه‌و کورده‌ویان به‌ پێشیلکاری بریارنامه‌کانی نه‌نجومه‌نی ناسایش زانی.

پاسدار نه‌جه‌دی نژاد سه‌رۆک کۆماری رۆژی ناخوندی له سه‌ردانی بۆ ناره‌ندی ناوکه‌یه‌ نه‌ته‌ن راپه‌گه‌یانده‌، بریاربان داوه شه‌ش هه‌زار ساترفیووری نوێ دامه‌زرێن. گریگوری شوئلی سه‌فیری ئه‌مه‌ریکا له ناژانسی وزه‌ی ناوکه‌یه‌ی له‌و پێوه‌ندیه‌دا گوتی: نه‌وه‌ی رۆژه‌ راپه‌گه‌یانده‌، نه‌وه‌ ده‌رده‌خا که رۆژی نێران درێژه‌ به‌ پێشیلکاریه‌ نیو ده‌وله‌تیه‌کانیان ده‌دا و بۆ نه‌هینشتنی گومانی کۆمه‌لگه‌ی جیهانی کارناکا.

سه‌فیری ئه‌مه‌ریکا راپه‌گه‌یانده‌، نه‌وه‌ی که ئێستا رۆژی ناخوندی نه‌نجامی ده‌دا به‌رونی پێ شیلکاریه‌کانی به‌رانه‌ر بریارنامه‌کانی نه‌نجومه‌نی ناسایش ده‌رده‌خا.

رۆژی نێران گه‌وره‌ترین کێشه‌یه

بۆ ئه‌مه‌ریکا

ناوه‌ندی هاوه‌بشی ئه‌مه‌ریکا به‌ نامازه‌ به‌وه‌ی که پێویسته‌ هه‌موو رێگه‌کان بۆ رووبه‌روو بوونه‌وه له به‌رانه‌ر رۆژه‌ی له به‌رده‌م دایه‌، به‌لام من نا ئێم که له‌وانه‌یه‌ نه‌وه‌ ته‌نیا جینگه‌یه‌که‌ که رووبه‌روو بوونه‌وه‌ی ئێمه‌ی تێدا وه‌دیی بێ.

رایس خوازیاری به‌ره‌ره‌کانی وه‌لاتانی عه‌ره‌ب له

به‌رانه‌ر ده‌ستیوه‌ردانی رۆژی ناخوندی له عێراق بوو

به‌ره‌ره‌کانی نفوزی شه‌رخوازانە‌ی رۆژی ناخوندی له عێراق بکه‌ن. رایس گوتی: نه‌گه‌رچی رۆژی نێران نفوزی له عێراق هه‌یه‌، به‌لام عێراق وه‌لاتیکی عه‌ره‌بیه‌ و هه‌ستی نه‌ته‌وه‌یه‌ره‌ستی تێدا به‌هێزه‌. رایس هه‌روه‌ها گوتی: که نیازی نیه‌ له‌گه‌ل لێپرسراوانی رۆژی ناخوندی له دانیشتنی هه‌وتووێ داهااتوو دراوسێکانی عێراق ووتوێ بکا.

نه‌و دانیشتنه‌ به‌ به‌شداري وه‌لاتانی نه‌ندامی هه‌میشه‌یی شورای ته‌مبیه‌تی ریک‌خراوی نه‌ته‌وه‌یه‌که‌گرتوه‌کان، هه‌روه‌ها کانه‌دا و ئیتالیا و نه‌لمان، وه‌لاتانی دراوسێی عێراق، سێ شه‌مه‌ی داهااتوو له کوه‌دیت به‌رێوه‌ ده‌چێ. مه‌نووچیه‌ر موته‌کی وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی رۆژه‌ له کۆبوونه‌وه‌دا به‌شدار ده‌بێ.

رایس، وه‌زیری ده‌ره‌وه‌ی ئه‌مه‌ریکا، داوای له وه‌لاتانی عه‌ره‌بی کرد که به‌ به‌هێز کردنی پێوه‌ندی ئابووری و فه‌ره‌هنگی و دیپلوماتیکی خۆیان له‌گه‌ل عێراق،

کوردی قسه‌ی کرد و له‌چکه‌یه‌کی به‌ ره‌نگی ئالای کوردستان له سه‌ر کرد بوو.

نه‌و کاره‌ی له‌یلا زانا له‌لایهن به‌شیک له نه‌ندامانی پارلمانی تورکیه‌ به‌ پێچه‌وانه‌ی یه‌که‌گرتوویی له تورکیه‌ ناسێندرا.

له‌یلا زانا نافرته‌ی چالاک

و هه‌ل‌سوورای کورد،

جاریکی دیکه‌ به‌ زیندان

مه‌ حکوم کرا

له‌یلا زانا ژنه‌ تیکۆشه‌ری کورد به‌ تاوانی پرویاگه‌نده‌ به‌ دوو ساڵ زیندان مه‌ حکوم کرا.

نه‌و حوکمه‌ له‌لایهن دادگای شاری دیاره‌که‌ر به‌ تاوانی نه‌وه‌ی له‌یلا زانا له نه‌ورۆزی ته‌مسال قسه‌ی کرد بوو و باسی ره‌وایه‌ی مافه‌کانی گه‌لی کورد و رێبه‌رانی کوردی کرد بوو به‌ سه‌ره‌یدا سه‌پێندرا.

له‌یلا زانا یه‌که‌مین نافرته‌ی کورده‌ که به‌ نوینه‌رایه‌تی مه‌جلیسی تورکیه‌ هه‌لبێژێردراوه‌ و له کاتی سوێند خواردیندا له پارلمانی تورکیه‌ به

١٠ خاکه‌لیه‌، یادی له سیداره‌دانی قازی مه‌مه‌د

١٠ خاکه‌لیه‌، بیه‌هینه‌ره‌وه‌ی رۆژیکی تال و ره‌ش له میژووی گه‌لی کورد دایه. رۆژیک که گه‌لی کورد شاهیدی له‌ده‌ست دانی سه‌رکه‌رده‌یکی گه‌وره‌ و بلیه‌ت بوو. له‌و رۆژه‌ دا دژمانی سوێند خواروو و قین له‌دانی کورد له کوردستانی نێران له‌دژیه‌ی پیلانیکی ناچوانه‌یانه‌ و بێ به‌زه‌ییانه‌دا قازی مه‌مه‌د سه‌رۆک کۆماری کوردستان و ٢ که‌س له‌هاورێبانی نزیکه‌ی به‌ ناوه‌کانی (مه‌مه‌د حوسین خانی سه‌یغی قازی وه‌زیری جه‌نگ) و سه‌دری قازی برای پێشه‌وا‌ی به‌ په‌تی سیداره‌وه‌ کرد و نه‌و رووداوه‌ بوو به‌ هۆی بال کیشانی ته‌مبکی خه‌ماوی و ناھومیدی به‌سه‌ر خه‌لکی کورد دا. له‌سه‌ر گه‌ره‌بێ و موخوامه‌تی قازی مه‌مه‌د زۆر ووتراوه‌ و هه‌موو سالیکی شاهیدی کۆمه‌لێک کۆر و کۆبوونه‌وه‌ و سیمینار و بابته‌ی جۆراوجۆر له‌سه‌ر شه‌هید کران و پیاھه‌لگوتن به‌سه‌ر نه‌و رێبه‌ر میژوویه‌ دا، نه‌وه‌ش له‌جینگه‌ی خۆی دایه‌ و هه‌رچه‌نده‌ی باسی لایه‌نی باشه‌ی ناوبراو بکری که‌مه‌. به‌لام نه‌و مه‌وزووعه‌ی له‌و رۆژ و بۆنانه‌دا که‌مه‌تر گرینگی پێده‌دري و که‌مه‌تر باسی لێ ده‌کری، یان نه‌که‌ر باسی بکری نه‌ونده‌ به‌ بایه‌خه‌وه‌ باسی لێوه‌ ناکری، وه‌سیه‌تنامه‌ و ناموژگاریه‌کانی مه‌رحوممی قازییه‌. نه‌و وه‌سیه‌تنامه‌ میژوویه‌ی که له‌دواین ساته‌کانی ژبانی دا بۆ گه‌له‌که‌ی به‌ جێ هێشت. بێگومان نه‌که‌ر سوود له وه‌سیه‌تنامه‌که‌ی قازی وه‌رگه‌یری، جولانه‌وه‌ی کورد له کوردستانی نێران ئالوگۆری پۆزه‌تیف و به‌رچاوی به‌سه‌ردا دێ و ده‌بێته‌ هۆی گورجی به‌ره‌وپێش چوونی خه‌باتی رزگارخوازانە‌مان. گرینگی وه‌سیه‌تنامه‌که‌ش ده‌گرته‌وه‌ بۆ چه‌ندین هۆ که بریتین له:

- ١- ژیری و لێپه‌توویی و نیشتمان په‌روه‌ری قازی مه‌مه‌د.
- ٢- نه‌و نه‌زمونه‌ی که له‌ماوه‌ی حکومه‌تداری ١١ مانگه‌ی وه‌ده‌ستی خستبوو.
- ٣- رۆل گێران له‌ناو جه‌رگه‌ی راستیه‌کانی ناچه‌ و جیهان و شاره‌زایی په‌یدا کردن له رووداوه‌ سیاسیه‌کان.
- ٤- کرانه‌وه‌ی نه‌ندیشه‌ی سیاسی و په‌روه‌رویی هه‌ستی نه‌ته‌واپه‌تی.
- ٥- ده‌رکه‌وتنی رۆژیک له راستیه‌کان که تا نه‌و کاته‌ ناشرکا نه‌ببون.
- ٦- نووسینی نه‌و وه‌سیه‌تنامه‌یه‌ وه‌کو دواین هه‌ول بۆ خزمه‌ت به‌ گه‌ل و نیشتمانه‌که‌ی.

داوای تێپه‌رینی ٦١ ساڵ له‌کاتی ده‌برینی، ئیستاش گرینگی خۆی راگرتوه‌ و له‌بایه‌خی که‌م نه‌بۆته‌وه‌. له سه‌رتای وه‌سیه‌تنامه‌که‌ی، نه‌و مه‌رحوممه‌ ناوا ده‌لێت:

(رۆله‌ و برا عه‌زیزه‌کام! برا به‌ش خوراوه‌کام، میله‌ته‌ زولم لێکراوه‌که‌م! وام له‌دواین ساته‌کانی ژبانه‌ دا، چه‌ند ناموژگاریه‌کتان ده‌که‌م، وه‌رن به‌ خاتری خوا چیتر دژمانیه‌تی یه‌که‌تری مه‌که‌ن، یه‌ک بگرن و پشتان وه‌یه‌که‌تری بده‌ن، له‌به‌رانه‌ر دژمنی زۆردار و زالم بویتان، خۆتان به‌ خۆرای به‌ دژمن مه‌فرۆشن، دژمن هه‌ر نه‌وه‌نده‌ نیوه‌ی ده‌وی، تا کاری خۆتان پێ جێبه‌جێ ده‌کا و قه‌ت به‌زه‌یی پێتان دا نایه‌، له‌هه‌ر هه‌لێکدا بێ، لێتان نابووری. دژمانی کورد زۆرن، زالم، زۆردارن، بێ به‌زه‌ین، ره‌مزی سه‌رکه‌وتنی هه‌رگه‌ل و نه‌ته‌وه‌یه‌یک، یه‌که‌گرتن و یه‌که‌بوونه‌. هه‌ر میله‌ته‌یک یه‌که‌یه‌تی و ته‌بابی نه‌بێ، هه‌ر ده‌م ژێرده‌ستی دژمانی ده‌بێ. ئێوه‌ گه‌لی کورد! هیچتان له‌گه‌لانی سه‌ر نه‌و گۆی زه‌ویه‌ که‌مه‌تر نیه‌، به‌لکه‌و له‌ پیاوه‌تی و غه‌یره‌ت و لێپه‌توویی، له‌زۆر له‌و گه‌لانه‌ی رزگار بون له‌پێشترن. نه‌و میله‌ته‌تانه‌ی که له‌چنگی دژمنه‌ زۆرداره‌کانیان رزگاریان بوو، وه‌ک ئێوه‌، به‌لام نه‌وانه‌ی خۆیان رزگار کردوه‌، یه‌که‌تییان له‌نیوان دا بووه‌، با ئێوه‌ش وه‌کو هه‌موو گه‌لانی رووی زه‌وی، چیتر ژێرده‌ست نه‌بن، هه‌ر به‌یه‌که‌گرتن و حه‌سوودی به‌یه‌ک نه‌بردن و خۆنه‌فرۆشتن به‌ دژمانی نه‌ته‌وه‌که‌مان ده‌توانن رزگار بن).

له‌به‌شیکه‌ی تر له وه‌سیه‌تنامه‌که‌ی له‌سه‌ر فریونه‌خواردنی گه‌له‌که‌ی له‌راست دژمن پێدادکری و ده‌لێ له‌داهاوتوش دا شاهیدی فریوخواردنی زۆر سیاسه‌ته‌داری له‌ ئێمه‌ش ژیرتر ده‌بین به‌لام به‌ خاتری خوا نه‌وه‌ی ئێمه‌تان بۆ بێته‌ غه‌یره‌ت و نه‌زمون و هه‌روه‌ها باس له گرینگی دان به‌ لایه‌نی نایینی...

بۆ لاپه‌ره‌ی ٣